

Enheten för landsbygd och tillväxt
Mikael Selander
Direkt 010-2250388
Mikael.Selander@lansstyrelsen.se

n.registrator@regeringskansliet.se
n.remisser.ff@regeringskansliet.se

Remissvar gällande betänkande Ett land att besöka -en samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring (SOU2017.95).

Länsstyrelsen i Dalarnas län har getts möjlighet att svara på rubricerad remiss.

Det är en väl genomarbetad utredning som Länsstyrelsen i Dalarnas län är positiv till. Det är Vi ser behovet av en samlad politik för hållbar turism och en växande besöksnäring. En samlad politik kommer spela en avgörande roll för att möta den snabba utveckling som kommer med en ökad digitalisering och utvecklingen inom området delnings- och plattformsekonomi.

Förslaget att strategin och att de strategiska inriktningarna tas fram/utvecklas i samverkan med statliga myndigheter, länsstyrelser, regioner, kommuner samt besöksnäringen är bra.

På flera ställen i remissen berörs Länsstyrelsens roll och uppdrag. Den behöver dock förtydligas ytterligare ett exempel är att det skrivs att Naturvårdsverket har ett uppdrag men Länsstyrelsen som är utförare av uppdraget nämns inte. Motsvarande finns på flera ställen. och när Länsstyrelsen är statens förlängda arm i länet är det viktigt att förtydligas vad rollen framöver innebär i dessa frågor.

Vi delar bedömningen att Sverige behöver ett större nationellt fokus på och tydligare ställningstaganden kring hållbarhetsaspekten i arbetet med hållbar utveckling av besöksnäring och turism.

Övriga synpunkter redovisas här nedan:

3. En samlad politik

Dalarna är ett geografiskt vidsträckt län. Här finns många företag med en internationell marknad och stora vinterdestinationer i fjällen, där Sälen är störst med omkring en miljon besökare årligen. De flesta resor sker med bil, nu byggs en flygplats i Sälen för att möjliggöra för nya grupper av besökare till Sälen-Trysil området.

Det finns behov investeringar i ny infrastruktur och av förbättringar i både vägnät och järnväg i länet för en mer hållbar naturturism.

För Dalarnas turistnäring är järnvägen viktig och järnvägssträckan Stockholm-Mora är en viktig transportlänk för både turist- och tjänsteresor.

I remissen sägs att naturturismen ska vara hållbar och Dalarna har bra förutsättningar för pendeltågstrafik men det krävs både upprustning och större kapacitet.

I norra Dalarna är tillgängligheten en utmaning med ett begränsat och utsatt vägnät som behöver ekonomiskt kapital för att kunna förstärkas. Under högsäsongerna är det trångt på vägnätet i Dalarna vilket innebär behov av resurser för att förbättra buss och tågtrafik på landsbygden. Många andra länder har redan en välfungerande kollektivtrafik som attraherar turister för att åka runt utan bil även till naturområden.

Kapitel 3:6

Förslaget med ett nationellt besöksnäringforum med styrgrupp med syftet att ansvara för utveckling och koordinering av den nationella strategin är bra. Antalet medverkande i detta forum blir stort vilket gör att syftet kan bli svårt att nå. Vi ser att representationen i forumet måste vara bred och representativ för olika branscher för att kunna medverka till utveckling och koordinering. Detta för att undvika att små och medelstora företags möjligheter och landsbygdsfrågor marginaliseras.

Kapitel 3.6.4

Det är viktigt att stimulera samverkan på olika sätt. Länsstyrelsen vill framhålla ett exempel, det interregionala arbete som bedrivits inom Bergslagssatsningen som en modell för bildande av tematiska nätverk. Dessa nätverk har haft en viktig funktion för kunskapsförmedling och för att bygga upp strategisk samverkan mellan företag, men också mellan företag och offentliga aktörer så som kommuner, länsstyrelser och regioner/landsting. Liknande nätverk kan organiseras över större geografiska områden och på sikt utvecklas till branschorganisationer, något som i dag saknas inom kulturturismen.

4 Besöksnäring- hållbart samhällsbygge

Länsstyrelsen vill påpeka att vi inom ramen för Agenda 2030 har uppdrag. Och vi vill framhålla behovet av samordning i kammande delar som berör detta betänkande.

I Länsstyrelsernas regleringsbrev för 2017 ska länsstyrelsen bidra till och bistå i regeringens arbete med Agenda 2030. Genom samverkan, dialog och partnerskap ska det offentliga visa vägen och sprida kunskap om Agenda 2030.

Några exempel är arbetet för ökad jämställdhet och förbättrad integration, hållbar samhällsplanering, skydd av värdefull natur och kulturmiljö och arbetet för att nå Sveriges och Dalarnas miljömål. Dessutom har nedanstående särskilda insatser genomförts inom de områdena som Agenda 2030-delegationen prioriterar.

Länsstyrelsen i Dalarnas län har exempelvis utvecklat metoderna och rutinerna för tidiga dialoger vid samhällsplanering för byggande. Utvecklingen har skett i ett särskilt projekt i samverkan med Falu kommun och den fortsatta utvecklingen sker med övriga kommuner i länet. Vi har även goda erfarenheter av vårt interna samarbete mellan kulturmiljöfunktionen och naturvårdsfunktionen kring framförallt miljöbalksärenden i bred bemärkelse och reservatsbildning i synnerhet. Dessa är formulerade i en rutin.

Vi ser även vikten av att kommunerna i sitt översiktsplanearbete lyfter både turism och friluftsliv eftersom friluftslivet ofta glöms bort

Det är bra att tillgänglighetsanpassning nämns i remissen. Utifrån våra erfarenheter av utveckling av områden så vet vi att det kostar pengar och kräver resurser. Skyddade områden och kulturmiljöer är viktiga och därför måste resurser till dessa tillgodoses i större utsträckning än idag.

Kapitel 4.6

Det är viktigt att Landsbygdskommitténs slutbetänkande blir vägledande i arbetet med att ta fram en samlad politik för hållbar turism och växande befolkning

En utvecklad besöksnäring och turism utgör en potential som kan vända utvecklingen av avfolkning och igenväxta landsbygder, och där rationellt jord- och skogsbruk hotar attraktionsvärden. En utveckling av besöksnäringen kan bidra till såväl fysiskt bevarande av gröna och byggda kulturarv, vilka utgör viktiga resurser för en hållbar social och ekonomisk utveckling.

Kapitel 6.4

Länsstyrelsen vill framhålla att besöksnäringen inte bara innebär en möjlighet till sysselsättning för utlandsfödda. Arbetsplatser i anslutning till många besöksmål innebär också en potential för integrationsarbetet i vidare mening. Inom Bergslagssatsningen finns exempel på strukturerade satsningar där utlandsföddas kompetens valideras, språkförmåga utvecklas och förståelse för kulturella och biologiska kulturarv men också enklare former av

integrationsprojekt som både involverat utlandsfödda och inrikes födda ungdomar och personer som stått långt ifrån arbetsmarknaden. Sådana satsningar kräver dock samhälleliga resurser och samverkan mellan såväl myndigheter som civilsamhälle.

10 Naturturism

Kapitel 10.7 Turism i skyddade områden.

Utredningen pekar på att tillgängliggöra områden är viktig grund och att det finns många områden som är underutnyttjade. Med dagens budgetramar så blir resultatet en långsam process där en begränsad del av områdena tillgängliggörs.

Kapitel 10.10 .3 Leder

Under delen om leder står att Naturvårdsverket planerar insatser kring information och andra satsningar som inte är statliga. Det är oklart vad som ingår i förslaget. Önskvärt är att ge Naturvårdsverket ett uppdraget att ta fram en nationell standard och nationellt nätverk för till exempel vandring som saknas idag.

Kapitel 10.8 Naturturism icke skyddad natur.

Vi ser att denna skrivning måste ändras. Att peka ut att kalhyggen och skogsbränder kan fälla grunden för verksamhet i naturturismföretag är ingen bra beskrivning. Detta eftersom skogsbränder är en naturlig del av skogens ekologi och borde istället vändas till nåt positivt som kan visas upp och berättas om.

Kapitel 11

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag. Att ge Statens fastighetsverk i uppdrag att arbeta med besöksmålsutveckling ger dragkraft i arbetet för hållbar turism och växande besöksnäring. Det ska dock påtalas att det arbete som bedrivs inom verket rör ett bestånd av tämligen exklusiva besöksmål. Ett motsvarande uppdrag bör även inkludera miljöer som ägs och förvaltas av andra aktörer och som drivs med andra finansiella förutsättningar än det statligt ägda beståndet. Länsstyrelsen vil åter framhålla det arbetssätt som utarbetats inom Bergslagssatsningen som en tänkbar modell.

11.5 Kulturmiljö som infrastruktur och resurs

Länsstyrelsen instämmer i behovet att utveckla finansieringslösningar till stöd för kulturmiljöer som infrastruktur och resurs för besöksmålsutveckling. De nuvarande finansieringssystemen är otillräckliga och delvis allt för komplicerade.

Länsstyrelsen arbetar strategiskt med det kulturmiljöanslag som kanaliseras till kulturmiljöers bevarande och vård. Medel avsätts inte bara till miljöer som är

kulturmiljöer i sig utan även till platser med kulturhistoriska värden som i sin tur utgör scener för andra former av attraktiva kulturevenemang. Konstutställningarna på Verket i Avesta, Meken i Smedjebacken och i Maskinhuset i Grängesberg, liksom konserter och teateruppsättningar i t.ex. Stjärnsund är exempel på detta.

Kulturmiljöer är en resurs för genuina upplevelser som bidrar till kunskap om både dagens samhälle och olika historiska skeden, vilket är ett viktigt bidrag till en besöksnäring som allt mer efterfrågar kvalificerad förmedling och aktiviteter som innebär delaktighet och berikande erfarenheter.

11.9 Småskaliga kulturmiljöer och ideellt arbete

Till stora del vårdas och vidmakthålls våra kulturmiljöer av enskilda och föreningar. Utredningen konstaterar att dessa kulturmiljöer i sig inte är besöksanledningar men deras existens bidrar till att berika upplevelserna genom att bidra till helhetsupplevelser och en mångfald av perspektiv.

De regler som nu finns inom gällande landsbygdsutvecklingsprogram är komplicerade och för många enskilda och ideella aktörer är kompliceringsgraden och så hög att man avstår från att söka medel.

Länsstyrelsen vill vidare påtala att de stödformer för vidmakthållande av odlingslandskapets kulturmiljövärden som tidigare funnits i EU:s jordbruksstöd vilket försämrat möjligheterna till vidmakthållande av värdefulla kulturlandskap.

12.3.3 Regional identitet och ursprung

Kulturarvet ger förståelse av plats och sammanhang och är väsentlig för identiteter och tillhörigheter. Det är alltså viktigt för de sociala hållbarhetsmålen. Mångfald och delaktighet är vägledande för det statliga kulturmiljöarbetet. Därför arbetar vi med att bevara en mångfald av platser och belyser en mångfald av perspektiv. Ett sådant perspektiv måste också inkluderas i begreppet Sverigebilden som nämns i utredningen.

Kapitel 15

Utredningens förslag om en samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring saknar en tydlig koppling till Landsbygdskommitténs slutbetänkande och de åtgärder som tas upp där. Länsstyrelsen vill peka på behovet av en tydlig koppling som skulle ge bra synergieffekter och större möjligheter att nå de politiska målen.

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av Landshövding Ylva Thörn med Enhetschef Mikael Selander som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.